

Nadaljevanje - ne sledi

Trstenjakovska znanstvena lingvistika je vsestransko uporabna, saj lahko z njeno pomočjo dokažemo prav vse. Vzemimo na primer latinski rek "Sapienti sat" in z drugačnim grupiranjem črk poiščemo njegovo veneto-slovensko bistvo: "Sapi (m)en tišat". Takoj nam postane jasno, da gre za šifrirano izjavo slovenskega astmatika, da težko diha, ki je svoje jamranje skrnil v sovražnikov jezik; namreč najbrž po krivdi Rimljanov nekaj tišči njegovo sapo. Po istem univerzalnem ključu lahko odkrijemo, da je angleški pregovor "Every beginning is hard" pravzaprav venetsko-slovensko sporočilo, da bi nekdo šel rad na obisk k begunki Veri nag: "E(j), Veri begini ng isha rd!" V latinščini in angleščini je torej skrita slovenščina tako kot osebek v povedku. Vendar tudi v slovenščini tičijo tuji jeziki. Slovenski pregovor "Obleka dela človeka" vsebuje pretresljivo prošnjo anglogermanske sužnje, ki svojega temnopoltega gospodarja Adija roti z besedami: "O blek Ade, lač (=lass) love Ka!", kar v slovenskem prevodu pomeni: "O črni Adi, pusti, da ljubim K-ja!"; skrivnostni K. je najbrž glavni junak iz Kafkovega romana Grad. Najbolj zanimivo pa je, da se v slovenščini (plast I) skriva še ena slovenščina (plast II). Iz ljudskega verza "Lepa Vida je pri morju stala" (plast I) lahko po želji izluščimo georgični slavospev kmetu: "(H)leva vi daje, prim(a) orju s tala" (plast II), kar pomeni: Kruha vam daje, odlično orje ta tla (= to zemljo; "S" je namreč starslovenski kazalni zaimek). Pri tem možnost obstoja tretje in nadaljnjih plasti ni že a priori izključena, tako da znanstvenike Borovega kova čaka še veliko dela.

Štihovo misel o prekvalifikaciji venetologov v vinologe bi se dalo podkrepiti z odlomkom iz Pavla Diakona (Historia Langobardorum, II, 14), v katerem ta srednjeveški kronist pripoveduje, da se beseda Veneti v grški varianti glasi Eneti; v skladu s tem so venetologi kot enetologi in po izpadu črkovne diade -et seveda enologi; vse to po njim lastnem načinu lingvistične kombinatorike. Za prijatelja Petra Štiha dvigam čašico bele starine (letnik 83) na njegovo zdravje. Očitno je nama obema dobro vino bolj pri srcu kot trstenjakovska znanost. Če bo le-te preveč, se bova še zapila!

Janez Peršič

S Tomažičevim prispevkom (23.2. in 2.3.1989) se je po kratkem predahu očitno začel nov srdit spopad med zgodovinarji in "venetologi". Skoraj vse, kar navaja Tomažič svojim hipotezam v prid, je že doživelo kritiko s strani zgodovinarjev v Književnih listih in drugje. Nič novega pod soncem torej.

Enako malo me je strah napovedanih novih izlivov Borove lingvistike, saj smo menda že dovolj jasno pokazali, da je po Borovih metodah možno priti do poljubnih rezultatov, tako da lahko slovenščino izvajamo tudi iz kitajščine. Podobno lahko na vsakem razdrapanem kamnu odkrivamo venetske ali pa tudi kitajske pismenke, kakor pač hočemo.

Dotaknil pa bi se, čisto na kratko, Tomažičevih quasi-dokazov, da naši predniki niso prišli na ozemlje Karantanije in Panonije šele v 6. stoletju. Kot glavni quasi-dokaz navaja Tomažič dejstvo, da bi se o takem prihodu morali ohraniti zapisi, vsaj pri Pavlu Diakonu in v arhivih gradeške in oglejske cerkve. Če torej ni zgodovinskega vira, ki bi nam dal vedeti približno takole: "Slovenci, ki niso Veneti, so pripotovali izza Karpatov in se v tem in tem letu naselili v Noriku in Panoniji", take poselitve in naselitve ni moglo biti.

V ohranjenih zgodovinskih virih tako ekskluzivnega dokumenta res ni, vendar imejmo pred očmi dejstvo, da je zgodnji srednji vek zaradi nepismenosti prebivalstva zelo slabo dokumentirano obdobje. Zato si pri študiju teh burnih časov zgodovinarji pomagamo, kot vemo in znamo, uporabljajoč posredne vire za dogodke in dogajanja, kjer neposredni viri manjkajo. Za prihod Slovanov v novo domovino na jugovzhodu Evrope najdemo podatke pri Prokopiju, ki v obširnem opisu Justinijanove vojne proti Gotom sredi 6. stoletja omenja Slovane, ki vdirajo čez Donavo na ozemlje Vzhodnorimskega cesarstva. Pavel Diakon v "Zgodovini Langobardov" pove, da so Langobardi leta 568 prepustili Avarom (ki so takrat imeli vrhovno oblast nad Slovani) Panonijo in se umaknili v Italijo. Arheološka odkritja refugijev (pribežališč) in razdejanih mest na našem ozemlju kažejo, da je v osemdesetih in devetdesetih letih 6. stoletja prihajalo novo ljudstvo iz vzhodne smeri. V pismih papeža Gregorja I. Velikega najdemo, da so Slovani leta 600 silili proti Italiji in v Istro, ki so jo potem skupaj z Obri in Langobardi oplenili leta 602. Iz svoje nove domovine so

Borove znanstvene metode

Slovani v letih 664, 705 in 720 vdrli v langobardsko Furlanijo, o čemer poroča Pavel Diakon. Če je pri tem morda senzacionalistično pretiraval, še ne pomeni, da si je te napade v celoti izmislil.

O začetku slovanskega naseljevanja v Noriku (Karantaniji) vemo še manj. Brez dvoma je naselitveni val v to deželo prihajal tako s severa kot z jugovzhoda, kot piše B. Grafenauer v knjigi "Zgodovina Slovencev" (Ljubljana, 1979, str. 101). Leta 593 so bili Slovani že v okolici Lienza (Aguntum) na Tirolskem. Slovanski toponimi v tej deželi torej niso nobena zgodovinska uganka.

Dober dokaz za priselitev naših prednikov v drugi polovici 6. stoletja je tudi dejstvo, da noben zgodovinski vir ne omenja Slovanov na našem ozemlju pred tem časom. Prokopij poroča o germanskih Gotih, Herulih, Gepidih in Langobardih v Panoniji, ne pa o Slovanih ali Venetih. Tomažičeva trditev, da so bili antični Noričani, Tavriski, Istri in Karnijci slovenska ljudstva, ne temelji na prav nobenem viru. Najbrž je to izvedel od Šavlija, ki je pobral pri Trstenjaku, ki si je stvar lepo izmislil.

Slovensko-venetskih apostolov, ki z govorjeno in pisano besedo vztrajno in neutrudno širijo svojo vero doma in po svetu, ta moj člančič seveda ne bo prepričal. Pa ostajmo še naprej vsak pri svojem, kličem v duhu aktualnega pluralizma. Uživajmo in veselimo se v različnosti. Nikdar nisem mislil, da je zgodovinska znanost pretirano resna zadeva. Še najmanj, če gre za "venetologijo".

Janez Peršič

Neizmerno nesmiselno in polno napak je skoraj vse, kar napišejo slovenski "venetologi" o svoji stroki. Da ne bi spet zapravljali časa, svojega in bralcev, in časopisnega prostora s podrobnejšim dokazovanjem, naj to trditev ponazorim s kratkim in ilustrativnim primerom iz nedavnega Borovega pisanja o tem predmetu (DELO, KL, 22. junija 1989).

Bor pravi, da Pavel Diakon "omenja..., da je neki langobardski voditelj potegnil iz ribnika, ki so mu v tistih krajih (podčrtal Janez Peršič) rekli lama, novorojenčka...". To humano dejanje naj bi se po Borovem mnenju zgodilo nekje ob Baltiku. Bor tudi pravi, da se lahko prepričamo o slovenskem izvoru besede lama, če pogledamo v Bezlajev etimološki slovar pod geslom lom. Na osnovi teh dejstev je sedaj, kot trdi sam, popolnoma prepričan o najstarejši jezikovni povezavi med Baltikom in Jadranom.

No, ta zadnja formulacija pravzaprav ni v nasprotju z znanostjo, saj sem o tesni jezikovni povezavi med obema deloma Evrope prepričan tudi sam, namreč o sorodstvu med Zahodnimi in Južnimi Slovani. Drugače pa ga Bor spet lomi. Za dokaz navedimo omenjeni odlomek iz Pavla Diakona v latinščini in v slovenskem prevodu:

"... et quia eum de piscina, quae eorum lingua 'lama' dicitur, abstulit, Lamissio eidem nomen inposuit." "In ker ga je rešil iz ribnika, ki se v njihovem jeziku imenuje 'lama', mu je dal ime Lamisio."

Gre torej za jezik Langobardov in ne za jezik tistih krajev. Boru-pesniku bi se moglo takšno poetsko licenco še dopustiti, Boru, ki se gre znanstvenika, pa je težje oprostiti ta spodrseljaj, saj na njegovi osnovi izvaja napačen in zavajajoč sklep širših razsežnosti. Upravičeno se lahko sprašujemo, kako neki bi Bor mogel dešifrirati venetščino, če nepravilno bere celo latinščino, opremljeno s slovenskim prevodom? (Pavel Diakon, Zgodovina Langobardov, I, 15, Ljubljana 1988).

Poleg tega mi na noben način ni jasno, kaj lahko glede avtohtonosti Slovencev na njihovem današnjem ozemlju dokazuje beseda, ki jo danes najdemo tako pri Litvancih kot pri Bolgarih. Predniki Slovencev so jo najbrž prinesli s seboj izza Karpatov.

Pri takih znanstvenih metodah bodo "Editiones Venetae" zvenečega imena, predstavljene v slovenskih dvorinah